

PRAVILNIK O SUKOBU INTERESA

Juli 2022

Na osnovu člana 30. Zakona o investicionim fondovima (Službeni glasnik Republike Srpske 92/06, 82/15 i 94/19), člana 31. Pravilnika o poslovanju društava za upravljanje investicionim fondovima (Službeni glasnik Republike Srpske 105/15, 24/17 i 116/18) i člana 47. Statuta Društva za upravljanje investicionim fondovima Kristal invest A.D., Banjaluka (u daljem tekstu: Društvo), Upravni odbor Društva na sjednici održanoj dana 28.07.2022.godine donosi

PRAVILNIK O SUKOBU INTERESA

(u daljem tekstu: Pravilnik)

I. UVODNE ODREDBE

U skladu sa zakonskim odredbama Društvo ima obavezu da uspostavi i primjenjuje razumne mjere za upravljanje sukobom interesa koji se mogu pojaviti u obavljanju djelatnosti Društva i da organizuje svoje poslovanje tako da se rizik sukoba interesa svede na najmanju moguću mjeru i da se zaštite interesi fondova kojima upravlja i vlasnika udjela.

Ovim Pravilnikom se uređuje politika upravljanja sukobom interesa Društva za upravljanje investicionim fondovima Kristal invest A.D., Banjaluka (u daljem tekstu: Politika) koja ima za cilj da se osigura:

- usklađenost poslovanja Društva u dijelu upravljanja sukobom interesa sa važećom zakonskom regulativom i najboljom praksom poslovanja otvorenih investicionih fondova,
- uspostavljanje etičkih pravila koja će Društvu osigurati postupanje u skladu sa najboljim interesima vlasnika udjela fondova kojima upravlja,
- povjerenje investicione javnosti i vlasnika udjela.

Politika Društva utvrđena ovim Pravilnikom je primjerena veličini i organizacionoj strukturi Društva, te prirodi, veličini i složenosti poslova Društva i uslova iz okruženja koji bi mogli dovesti do sukoba interesa.

Ažuriranje Pravilnika će se vršiti prema potrebi, po nastanku relevantnih okolnosti koje zahtijevaju izmjene ili dopune Pravilnika. Za nadzor nad primjenom i redovno ažuriranje Pravilnika, odgovorno je lice zaduženo za praćenje usklađenosti sa relevantnim propisima.

Pravilnik se objavljuje i biće dostupan na internet stranici Društva.

Sva relevantna lica Društva imaju obavezu da se upoznaju i postupaju u skladu sa sadržajem ovog Pravilnika, te da prihvatanje potvrde svojim potpisom.

POJMOVI KORIŠTENI U PRAVILNIKU

Relevantno lice u odnosu na društvo za upravljanje je:

- lice na rukovodećoj poziciji u društvu za upravljanje, lice koje je član društva, član upravnog odbora ili prokurista društva za upravljanje,
- lice na rukovodećoj poziciji ili lice koje je član društva u svakom pravnom licu ovlašćenom za prodaju udjela otvorenog fonda,
- lice na rukovodećoj poziciji u pravnom licu na koje je društvo za upravljanje prenijelo svoje poslove,
- zaposleni u društvu za upravljanje, zaposleni u pravnom licu na koje je društvo za upravljanje prenijelo svoje poslove ili zaposleni u pravnom licu ovlašćenom za prodaju udjela u otvorenom investicionom fondu, a koji je uključen u djelatnost koju društvo za upravljanje obavlja.

Lica povezana sa relevantnim licem su:

- pravno lice s kojim je relevantno lice povezano učešćem u osnovnom kapitalu ili na drugi način ostvaruje značajan uticaj,
- srodnici relevantnih lica - fizičkih lica:
 - supružnici, odnosno lica koja žive u vanbračnoj zajednici,
 - potomci i preci u pravoj liniji neograničeno,
 - srodnici do trećeg stepena srodstva u pobočnoj liniji, uključujući i srodstvo po tazbini,
 - usvojlac i usvojenici i potomci usvojenika,
 - staralac i štíćenici i potomci štíćenika i
 - pastarak i njegovi potomci;

Povezana lica u smislu Zakona o investicionim fondovima (u daljem tekstu: Zakon) su pravna i fizička lica koja su međusobno povezana vlasništvom na kapitalu ili upravljanjem kapitalom, sa 20% ili više glasačkih prava ili kapitala ili na drugi način povezana radi postizanja zajedničkih poslovnih ciljeva, tako da poslovanje i rezultati poslovanja jednog lica mogu značajno uticati na poslovanje, odnosno rezultate poslovanja drugog lica.

Povezanim licima smatraju se i:

a) lica koja su međusobno povezana:

- tako da jedno lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom alinejom, zajedno, posredno ili neposredno, učestvuju u drugom licu,
- tako da u oba lica učešće ima isto lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom alinejom,
- na način propisan zakonom kojim se uređuje poslovanje privrednih društava i
- kao članovi upravnog odbora i drugih organa u društvu u kojem obavljaju tu funkciju, odnosno u kojem su zaposleni, i članovi uže porodice tih lica;

b) članovi uže porodice:

- supružnici, odnosno lica koja žive u vanbračnoj zajednici,
- potomci i preci u pravoj liniji neograničeno,
- srodnici do trećeg stepena srodstva u pobočnoj liniji, uključujući i srodstvo po tazbini,
- usvojlac i usvojenici i potomci usvojenika i
- staralac i štíćenici i potomci štíćenika,

Povezana lica fonda su društvo za upravljanje, zaposleni i lica u organima društva, banka depozitar, advokat, odnosno advokatska kancelarija, revizor i poreski savjetnik koji se nalaze u ugovornom odnosu po osnovu pružanja usluga fondu, kao i svako drugo lice koje je u prethodne dvije kalendarske godine zaključilo ugovor o obavljanju usluga za potrebe fonda.

Vlasnik udjela/investitor:

Vlasnik udjela u otvorenom investicionom fondu je fizičko ili pravno lice koje na osnovu javne ili privatne ponude za prodaju udjela u otvorenom fondu u cijelosti uplati novčana sredstva na račun fonda radi sticanja udjela u određenom fondu ili stekne u fondu od postojećeg vlasnika udjela na osnovu valjanog pravnog posla, u skladu sa odredbama Zakona o investicionim fondovima.

NAČELA ETIČKOG POSTUPANJA

Radi obezbjeđivanja profesionalnog i efikasnog poslovanja Društva, svi zaposleni i članovi upravnog odbora Društva su dužni da se pridržavaju zakona i podzakonskih akata u svom poslovanju, te da u skladu sa pravilima profesionalnog i efikasnog poslovanja poštuju načela etičkog postupanja:

Načelo zakonitosti podrazumijeva poštovanje svih zakonskih i podzakonskih propisa i akata kojima se uređuje poslovanje Društva i fonda i zabranu obavljanja poslova kojima se zloupotrebljavaju povlašćene informacije,

Načelo profesionalnosti podrazumijeva obavljanje poslova na profesionalan način poštujući načelo dobre prakse, uz stalno unapređenje profesionalnog znanja i obrazovanja i međusobnu razmjenu znanja i iskustava,

Načelo tajnosti i povjerljivosti podataka podrazumijeva povjerljivost podataka o fondu i investitorima, osim onih podataka za koje postoji obaveza objavljivanja u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima i drugim aktima,

Načelo zaštite podataka o ličnosti, podrazumijeva da se lični podaci investitora u fondove Društva koriste isključivo u okviru obavljanja djelatnosti, u skladu sa zakonom i internim aktima kaoja regulišu ovu oblast,

Načelo pouzdanosti i transparentnosti, podrazumijeva obavljanje poslova uz obezbjeđenje odgovarajućeg stepena pouzdanosti i integriteta, obavljanje kontakata sa javnošću i investitorima na način koji obezbjeđuje pošteno i fer poslovanje i kompletno i blagovremeno izvještavanje,

Načelo jednakosti i ravnopravnosti, obuhvata poštovanje prioriteta interesa svih investitora u svim fondovima kojima Društvo upravlja, zaštitu njihove imovine, zabranu vršenja transakcija sa imovinom fondova na način da se jedan fond dovodi u povoljniji položaj u odnosu na drugi fond,

Načelo odgovornosti i transparentnosti u ličnim transakcijama sa finansijskim instrumentima, podrazumijeva da relevantna lica sve lične transakcije moraju obavljati u skladu sa Zakonom, ovim Pravilnikom i drugim internim aktima Društva, na način da izbjegnu bilo kakav sukob interesa koji bi mogao biti štetan za interese fondova Društva.

II. OKOLNOSTI KOJE PREDSTAVLJAJU ILI MOGU DOVESTI DO SUKOPA INTERESA

Prilikom obavljanja djelatnosti Društva može doći do sukoba interesa koji postoji u svakoj situaciji u kojoj Društvo ili relevantna lica nisu objektivni ili neutralni u odnosu na fondove kojima upravlja Društvo, ili imaju profesionalne i/ili lične interese suprotne interesima vlasnika udjela u fondovima kojima upravlja Društvo (u daljem tekstu: Vlasnici udjela).

Sukob interesa može nastati između fonda kojim upravlja Društvo (odnosno Vlasnika udjela) i:

- samog Društva,
- lica koja rade za Društvo (zaposleni, članovi Upravog odbora, eksterni saradnici po ugovorima i sl.),
- drugih fondova kojima upravlja Društvo (odnosno Vlasnika udjela).

Društvo će prilikom utvrđivanja vrste sukoba interesa ocijeniti da li Društvo ili relevantna lica, i/ili njihova povezana lica, prilikom obavljanja djelatnosti Društva ili iz drugih razloga:

- mogu ostvariti finansijsku korist ili izbjeći gubitak na štetu Vlasnika udjela, korišćenjem povlašćenih informacija ili njihovim saopštavanjem trećim licima;
- imaju interes ili korist od izvršene usluge ili transakcije za račun vlasnika udjela, a koji se razlikuju od interesa Vlasnika udjela;
- imaju finansijski ili neki drugi motiv koji odgovara interesima drugog vlasnika udjela ili grupe vlasnika udjela, a na štetu interesa Vlasnika udjela;
- obavljaju istu djelatnost kao i Vlasnik udjela;
- primaju ili će primiti od drugih lica dodatni podsticaj ili naknadu u vidu novca, roba ili usluga, u vezi upravljanja imovinom Vlasnika udjela, a da to nije uobičajena provizija ili naknada za taj posao.

Navedene okolnosti će se uvijek smatrati potencijalnim izvorom sukoba interesa.

Pored navedenog, sukobi interesa se mogu javiti i prilikom uobičajenih poslovnih aktivnosti Društva, kao što su:

- izbor ugovorne strane u trgovanju
- obavljanje transakcija za fondove
- trgovanje između fondova kojima Društvo upravlja
- trgovanje Društva za vlastiti račun
- lične transakcije relevantnih lica
- raspolaganje podacima i informacijama koje nisu poznate javnosti
- izrada procjene vrijednosti i kreditnog rizika finansijskih instrumenata
- ostvarivanje prava glasa na skupštinama akcionara emitenanta iz portfelja fondova

PROCEDURE I MJERE

Ovom Politikom su propisane mjere i postupci za sprečavanje, identifikaciju i rješavanje sukoba interesa.

Vodeći računa o obimu i složenosti svog poslovanja, Društvo će nastojati da organizuje svoje poslovanje na način da rizik sukoba interesa svede na najmanju moguću mjeru, preduzimajući sve mjere u cilju

prepoznavnja, upravljanja, praćenja, sprečavanja i objavljivanja sukoba interesa, kako bi se spriječilo nastajanje štete fondovima kojima upravlja, odnosno Vlasnicima udjela.

Navedene mjere podrazumjevaju:

- definisanje organizacione strukture Društva uz jasno i precizno definisanje zaduženja i odgovornosti,
- definisanje postupanja sa povlašćenim informacijama i povjerljivim podacima,
- definisanje nadzora nad ličnim transakcijama, odnosno trgovanja za vlastiti račun,
- identifikovanje potencijalnih izvora sukoba interesa i definisanje načina njihovog rješavanja,
- definisanje postupaka ostvarivanja prava koja proizilaze iz instrumenata u imovini fondova kojima Društvo upravlja,
- redovni nadzor nad efikasnoću i primjenom mjera za upravljanje sukobom interesa,
- vođenje evidencije iz oblasti upravljanja sukobom interesa,
- edukaciju zaposlenih.

III. UPRAVLJANJE SUKOBOM INTERESA

U svrhu upravljanja potencijalnim ili stvarnim sukobom interesa, Društvo će sprovoditi postupke:

- identifikacije potencijalnog sukoba interesa,
 - evidentiranja i praćenja potencijalnog sukoba interesa,
 - sprečavanja nastanka potencijalnog sukoba interesa, odnosno rješavanja stvarnog sukoba interesa,
- te njihovo otkrivanje Vlasniku udjela u slučaju kada ih nije moguće izbjeći.

Relevantna lica su obavezna da sarađuju sa licem zaduženim za praćenje usklađenosti sa relevantnim propisima u Društvu i da omoguće uvid u svu dokumentaciju potrebnu za razmatranje i ocjenu potencijalnog ili stvarnog sukoba interesa, te za vođenje propisanih evidencija iz oblasti sukoba interesa.

Društvo će pisanim putem upoznati relevantna lica sa njihovom obavezom blagovremenog dostavljanja i načina dostavljanja ovih podataka Društvu.

Prilikom zaključivanja ugovora o obavljanju depozitarnih poslova, Društvo će obavijesti depozitara o licima koja su sa njim povezana i redovno ga obavještavati o promjenama te povezanosti.

U slučaju nastanka sukoba interesa koji može imati štetne posljedice za interese jednog ili više Vlasnika udjela, te u slučajevima kada usvojena politika i mjere za upravljanje sukobom interesa nisu dovoljne da bi se u razumnoj mjeri spriječila šteta koja bi mogla nastati za Vlasnike udjela, lice zaduženo za praćenje usklađenosti sa relevantnim propisima će o tome bez odlaganja obavijestiti Izvršne direktore Društva.

Društvo će prije ulaska u novi poslovni odnos razmotriti da li postoji mogućnost nastanka sukoba interesa, kao i u slučajevima kada dođe do promjena u odnosu na prethodno prijavljene okolnosti zbog kojih bi moglo doći do sukoba interesa.

Ukoliko se potencijalni sukobi interesa ne mogu razriješiti redovnom primjenom propisanih postupaka i mjera, sukob interesa je potrebno izbjeći (na primjer, odbijanjem predložene transakcije ili poslovne aktivnosti).

IV. IZBOR DRUGE UGOVORNE STRANE U TRGOVANJU FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA, PREKOMJERNO TRGOVANJE

1. Izbor druge ugovorne strane u trgovanju

Društvo je dužno da preduzme sve razumne mjere za postizanje najpovoljnijeg ishoda za fondove kojima upravlja (prema tzv. „best execution“ načelu), u skladu sa utvđenim investicionim ciljevima i ograničenjima. Izbor druge ugovorne strane u trgovanju, koja je licencirana/ovlašćena za pružanje usluga, odobravaće Izvršni direktori Društva u skladu s propisima i internim aktima.

Izbor druge ugovorne strane u trgovanju će se zasnivati na sljedećim kriterijumima:

- **Cijena sprovođenja transakcije uključuje:**
 - sposobnost sprovođenja transakcije uz najpovoljniju cijenu i troškove

- **Efikasnost trgovanja uključuje:**
 - brzinu i vjerovatnoću izvršenja naloga i poravnanja,
 - informatičku infrastrukturu koju koristi (sistem za trgovanje sa poželjnim karakteristikama)

- **Dodatne usluge uključuju:**
 - sposobnost pružanja dodatnih informacija i usluga (analiza ili savjet o unapređenju kvaliteta izvršavanja transakcija), ili usluga u slučaju specifičnih transakcija (opis hartija od vrijednosti u primarnoj emisiji)

- **Finansijska stabilnost**

- **Reputacija na tržištu**

- **Usklađenost sa zakonskom regulativom**

Relativna važnost kriterija za izbor druge ugovorne strane u trgovanju, utvrdiće se u konkretnom slučaju uzimajući u obzir sljedeće parametare:

- karakteristike fonda (ciljevi, strategiji ulaganja i riziici pojedinog fonda u skladu sa njegovim Prospektom),
- karakteristike naloga
- karakteristike finansijskog instrumenta na koji se nalog odnosi
- karakteristike mjesta izvršenja naloga

Pravilnikom o politici najboljeg ishoda za fond detaljnije je uređeno pitanje izbora druge strane u trgovanju pri davanju naloga u ime fonda.

2. Postizanje najpovoljnijeg ishoda za fond

Društvo je dužno da pri izvršavanju odluka o trgovanju preduzima sve razumne mjere i aktivnosti za postizanje najpovoljnijeg ishoda za fondove kojima upravlja, vodeći računa o svim elementima bitnim za izvršavanje naloga, kao što su:

- cijena, troškovi, brzina i vjerovatnoća izvršenja naloga i poravnanja,
- veličina i vrsta naloga,
- karakteristike finansijskog instrumenta na koji se nalog odnosi
- karakteristike mjesta trgovanja na kojim se nalog može izvršiti
- svih drugih okolnosti bitnih za izvršavanje naloga,

Zaposleni moraju zanemariti svaki lični interes koji bi mogao uticati na poslovanje Društva sa Vlasnikom udjela.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za fond detaljnije je propisano u Pravilniku o politici najboljeg ishoda za fond.

3. Posebne brokerske usluge i prekomjerno trgovanje

a) Posebne brokerske usluge

Korištenje posebnih brokerskih usluga može uzrokovati sukob interesa između:

- Društva, fondova kojima Društvo upravlja i Vlasnika udjela, u slučaju kada se te usluge koriste prekomjerno ili kada je izbor brokerske kuće motivisan dobijanjem dodatnih usluga;
- Fondova kojima Društvo upravlja, kao i između Vlasnika udjela, zbog smanjenja transparentnosti i opravdanosti trgovanja.

Plaćanje naknada, provizija ili davanja nenovčanih pogodnosti, mora biti utvrđeno na način koji doprinosi kvalitetu usluge i ne umanjuje obavezu Društva da djeluje u najboljem interesu investitora u fond, odnosno Vlasnika udjela.

Sve dodatne brokerske usluge treba da pruže podršku Društvu kod donošenju odluka o investiranju, a eventualne povećane troškove koji su iz toga proizašli treba da snose oni fondovi koji imaju neposrednu korist od takvih dodatnih usluga.

Primjerene naknade koje su nepohodne za pružanje usluga, kao što su troškovi depozitara, troškovi saldiranja, troškovi transakcija, naknade regulatoru ili pravni troškovi ne smatraju se dodatnim uslugama zbog kojih bi Društvo bilo u sukobu interesa.

Ugovori o posebnim brokerskim uslugama moraju biti u skladu s ovim Pravilnikom i drugim internim aktima Društva, zaključeni u pisanoj formi i odobreni od strane Izvršnih direktora Društva.

b) Pretjerano trgovanje

Pretjerano (neopravdano) trgovanje predstavlja povećanje broja transakcija iznad uobičajenog i stvarno potrebnog broja, čime se, suprotno interesima fondova povećavaju troškovi i tako umanjuje vrijednost imovine fondova kojima Društvo upravlja.

Društvo će upravljati fondovima u skladu sa najboljim interesima Vlasnika udjela i prema načelu dužne pažnje i dobre poslovne prakse, i učiniće sve što je u datim okolnostima moguće da se spriječi pojava prekomjernog trgovanja.

Zaposleni Društva koji su ovlašćeni za realizaciju trgovanja, ne smiju izvršavati transakcije sa ciljem povećanja iznosa troškova koje će snositi fondovi.

V. TRANSAKCIJE KUPOVINE I PRODAJE FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA

Osnovno načelo pri obavljanju transakcija za fondove je pravedno i jednako postupanje prema svim Vlasnicima udjela bez obzira na veličinu i vrijeme njihovog ulaganja, u skladu sa definisanom strategijom i politikom ulaganja svakog fonda. Društvo će transakcije kupovine i prodaje realizovati bez nepotrebnih odgađanja, uzimajući u obzir trenutne tržišne uslove.

Imajući u vidu različite strategije ulaganja pojedinih fondova, uplate i isplate Vlasnika udjela, kretanje cijena na tržištu u određenom vremenskom periodu, te mogućnost da zbog niske likvidnosti pojedinih finansijskih instrumenata neki nalozi budu djelimično realizovani, nije moguće unaprijed odrediti precizne kriterijume za određivanje prioriteta izvršavanja transakcija.

Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri osigurao fer i jednaki tretman Vlasnika udjela, investicioni menadžeri Društva su dužni da se prilikom davanja naloga za trgovanje u ime i za račun fondova pridržavaju sljedećih smjernica:

- Prilikom davanja naloga za trgovnje, uzeće se u obzir svi fondovi kojima društvo upravlja, prema njihovoj strategiji ulaganja.
- Fond sa strategijom ulaganja koja podrazumijeva izlaganje većim rizicima (rizičniji fond) ima prednost pri kupovini rizičnijih finansijskih instrumenata u odnosu na manje rizičan fond koji ima prednost pri prodaji takvih instrumenata.
- Fond sa strategijom ulaganja koja podrazumijeva manje izlaganje rizicima (konzervativniji fond) ima prednost pri kupovini manje rizičnih finansijskih instrumenata u odnosu na rizičniji fond.
- Prednost prilikom ulaganja u neki finansijski instrument ima fond čija imovina brže raste ili se razumno može procijeniti da će brže rasti, odnosno fond koji ima relativno više novčanih sredstava raspoloživih za kupovinu, odnosno fond kod kojeg je zbog značajnijih novčanih

priliva značajno pala izloženost u konkretnom finansijskom instrumentu u odnosu na njegovu strategiju ulaganja.

- Prednost prilikom prodaje nekog finansijskog instrumenta ima fond čija se imovina zbog isplata Vlasnicima udjela brže smanjuje ili se razumno može procijeniti da će se brže smanjivati, odnosno fond čija je izloženost u konkretnom finansijskom instrumentu značajno povećana u odnosu na njegovu strategiju ulaganja.
- Ista načela vrijede i prilikom upisa finansijskih instrumenata u primarnoj emisiji HOV.

VI. TRGOVANJE IZMEĐU FONDOVA KOJIMA DRUŠTVO UPRAVLJA

Trgovanje između fondova kojima upravlja Društvo se obavlja samo u slučaju kada je to u obostanom interesu fondova i u skladu sa njihovom politikom ulaganja. Transakcije moraju biti izvršene po tržišnim uslovima i na način da se ni jedan fond ne stavi u povoljniji položaj u odnosu na drugi.

Svaku transakciju između fondova kojima Društvo upravlja, potrebno je obrazložiti i dokumentovati uz odluke o predmetnoj transakciji.

VII. TRGOVANJE DRUŠTVA ZA VLASTITI RAČUN

Trgovanje za vlastiti račun predstavlja sve transakcije koje Društvo za vlastiti račun obavi sa vlasničkim i dužničkim hartijama od vrijednosti, udjelima u otvorenim i/ili zatvorenim investicionim fondovima i depozitima kod banaka.

Društvo ne smije biti direktno ili indirektno uključeno u transakciju u koju su uključeni i fondovi kojima Društvo upravlja.

Društvo će osigurati da njegovi interesi ne dolaze u sukob sa obavezama Društva prema fondovima kojima upravlja i vlasnicima udjela tih fondova.

VIII. LIČNE TRANSAKCIJE

Lična transakcija je transakcija hartijama od vrijednosti koju izvrši relevantno lice ili se izvrši u ime i/ili za račun relevantnog lica, ako je ispunjen bar jedan od sljedećih uslova:

- relevantno lice djeluje izvan djelokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice,
- transakcija je izvršena za račun nekog od sljedećih lica:
 - relevantnog lica,
 - lica sa kojim je relevantno lice u srodstvu ili je na neki drugi način povezano u smislu Zakona,

- lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima direktan ili indirektan materijalni interes od ishoda transakcije, a koji nije provizija za izvršenje transakcije.

Prilikom trgovanja hartijama od vrijednosti za vlastiti račun, relevantno lice ne smije vlastite interese da stavi ispred interesa Vlasnika udjela, fondova kojima Društvo upravlja i samog Društva, a trgovanje mora biti dio uobičajene investicione prakse, po količini i načinu, i isključivo sa ciljem ulaganja, a ne špekulacije.

Vlasnici udjela, odnosno fondovi kojima Društvo upravlja, su uvijek na prvom mjestu, Društvo na drugom a lični interesi na trećem mjestu.

Prijava namjere sticanja

Zaposleni i relevantna lica mogu ulagati u fondove kojima upravlja Društvo pod uslovom da takvo ulaganje nije u suprotnosti sa odredbama zakona kojima se reguliše poslovanje investicionih fondova i tržišta hartija od vrijednosti u smislu sukoba interesa, zabrane korišćenja povlašćenih informacija, zabrane manipulacija i drugih aktivnosti koje su u suprotnosti sa poslovnim moralom i običajima.

U slučaju da zaposleni Društva želi da investira u fond kojim upravlja Društvo, isti je u obavezi da najkasnije na dan kupovine investicione jedinice, obavjesti Izvršne direktore Društva pisanim putem u koji fond će uložiti sredstva, kao i o visini ulaganja.

Društvo vodi posebne evidencije o investicijama zaposlenih.

Trgovanje udjelima investicionih fondova kojima upravlja Društvo

Članovi organa uprave Društva i zaposleni u Društvu, kao i članovi organa uprave i zaposleni u povezanom licu Društva su ravnopravni sa drugim licima koja po Zakonu mogu biti Vlasnici udjela fonda u mogućnosti sticanja udjela u fondovima kojima Društvo upravlja i ostvarivanju svih prava i obaveza koja iz tog proističu.

Lica iz prethodnog stava ne mogu koristiti podatke koje dobijaju u obavljanju svojih poslova radi ulaganja u investicione fondove kojima upravlja Društvo.

Društvo ne može svoje interese i interese zaposlenih i članova upravnog odbora Društva, kao ni interese blisko povezanih lica, stavljati ispred interesa Vlasnika udjela fonda.

Zabranjene aktivnosti

Lica koje ima svojstvo Relevantnog lica u odnosu na Društvo, ne smiju da:

- zaključuju lične transakcije koje bi dovele do:

- kršenja pravila o zloupotrebama na tržištu,
- kršenja pravila o zabrani zloupotrebe povlašćenih informacija ili povjerljivih podataka, koji se odnose na vlasnike udjela, fondove kojima Društvo upravlja ili njihove transakcije,
- zaključuju lične transakcije zbog kojih bi došlo (ili bi moglo doći) do sukoba interesa u odnosu na fondove kojima Društvo upravlja ili u odnosu na obaveze Društva po osnovu drugih propisa o upravljanju fondovima,
- savjetuju ili nagovaraju druga lica da zaključe transakcije djelujući izvan okvira njihovih redovnih službenih ovlašćenja ili odredbi ugovora o pružanju usluga,
- zaključuju lične transakcije neposredno prije ili tokom izvršavanja naloga u ime i za račun fondova kojima Društvo upravlja,
- zaključuju lične transakcije koje bi negativno uticale na reputaciju Društva.

Relevantna lica su dužna da prijave Društvu zaključene lične transakcije.

Tajnost podataka

Svi podaci prikupljeni u Društvu o transakcijama relevantnih lica biće tretirani kao strogo povjerljivi i čuvani kao tajni od strane lica zaduženog za vođenje evidencija o ličnim transakcijama. Isti će biti dostupni isključivo na zahtjev upravnog odbora Društva, izvršnih direktora Društva, interne revizije, te u slučajevima zakonskih i/ili regulatornih obaveza Društva.

IX. POVJERLJIVE I POVLAŠĆENE INFORMACIJE I TAJNOST PODATAKA

Povjerljive i povlašćene informacije

Relevantna lica su dužna da sa povjerljivim i povlašćenim informacijama postupaju na primjeren način i uz dužnu pažnju. Sve takve informacije se koriste samo u posebne svrhe ili u okviru transakcija za koje su pružene, te se iste komuniciraju samo ako je to nužno (u skladu sa načelom ograničenog pristupa „need to know“), kako bi primalac informacije mogao da izvrši svoje obaveze i to prema uslovima ugovora o povjerljivosti. Kod davanja navedenih informacija, potrebno je jasno navesti prirodu informacija.

Povjerljiva informacija je svaka informacija u vlasništvu Društva koja nije javno dostupna ili informacija iz eksternog izvora (Vlasnika udjela ili trećih strana) očekujući da će iste biti zadržane kao povjerljive, te da će se koristiti isključivo u svrhu za koju se pružaju (npr. lične informacije, uputstva/nalozi/transakcije/pozicije fondova kojima Društvo upravlja, Vlasnika udjela i sl.). Povjerljive informacije mogu biti usmene, pisane i elektronske.

Povlašćenom informacijom se smatra vrlo precizna informacija koja nije bila dostupna javnosti, koja se direktno ili indirektno odnosi na jednog ili više emitenata hartija od vrijednosti ili na hartije od vrijednosti, a koje bi, da su poznate javnosti mogle da utiču na cijene tih hartija od vrijednosti ili na cijene povezanih izvedenih finansijskih instrumenata.

Načelo ograničenog pristupa - "Need to know" znači da bi zaposleni trebali saopštavati povjerljive informacije isključivo u svrhu propisanog obavljanja svojih radnih obaveza i u skladu sa uslovima ugovora o povjerljivosti, osim ako zakon ne nalaže njihovo objavljivanje. Načelo "need to know" se primjenjuje na sve zaposlene u Društvu.

Kod aktivnosti u vezi sa izvršavanjem naloga za prometovanje hartijama od vrijednosti, povlašćenim informacijama se smatraju informacije o tačno određenim činjenicama koje se odnose na neizvršene naloge Vlasnika udjela ili fonda kojim Društvo upravlja, a koje se neposredno ili posredno odnose na jednog ili više emitenata hartija od vrijednosti ili na jednu ili više hartija od vrijednosti, i koje bi, kada bi bile javno dostupne vjerovatno imale značajan uticaj na cijene tih hartija od vrijednosti ili na cijenu povezanih izvedenih finansijskih instrumenata.

Smatra se da je informacija precizne prirode ako ukazuje na niz okolnosti koje postoje ili se u razumnoj mjeri može očekivati da će postojati ili na događaj koji je nastao ili se u razumnoj mjeri može očekivati da će nastati, te ako je dovoljno specifična da omogućava donošenje zaključka o mogućem efektu tog niza okolnosti ili događaja na cijene hartija od vrijednosti ili povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;

Smatra se da vjerovatnoća značajnog uticaja informacije postoji, ukoliko bi razumni investitor takvu informaciju uzeo u obzir prilikom donošenja svojih investicionih odluka.

Informacija se smatra javnom samo ako se javno objavi ili na drugi način učini dostupnom javnosti.

Relevantana lica i sa njima blisko povezana lica kojima su dostupne povjerljive i povlašćene informacije ne mogu da ih koriste ili prenose, niti da na osnovu njih preporučuju drugim licima da stiču, kupuju i prodaju hartije od vrijednosti.

Zaposleni u Društvu su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu informaciju koju dobiju u vezi sa obavljanjem njihovog posla, a koja još nije postala javna i koja bi mogla da utiče na cijenu hartija od vrijednosti.

Društvo ne smije da trguje hartijama od vrijednosti za koje posjeduje povlašćene i javnosti nedostupne informacije.

Korištenje povlašćenih informacija obuhvata podnošenje, promjenu ili povlačenje ponude za kupovinu za vlastiti račun ili za račun drugog lica.

Preporuka da drugo lice trguje na osnovu povlašćenih informacija ili podsticanje drugog lica da trguje na osnovu povlašćenih informacija javlja se u slučaju kada lice posjeduje povlašćene informacije i na osnovu tih informacija:

- preporučuje da drugo lice stekne ili proda finansijske instrumente na koje se te informacije odnose, ili
- preporučuje da drugo lice otkaže ili izmijeni nalog u vezi sa finansijskim instrumentom na koje se ta informacija odnosi.

Poslovnom tajnom se smatraju sva dokumenta, informacije i podaci koji se odnose na poslovanje Društva, a čije bi saopštavanje neovlašćenim licima bilo suprotno interesima Društva ili fondova kojima upravlja, kao što su poslovni planovi Društva, podaci o stanju i prometu na računima Društva, fondova kojima upravlja ili vlasnika udjela, te ostali podaci koji se saznaju u obavljanju poslova tog društva ili koji su aktima Društva propisani kao poslovna tajna.

Svi podaci o Vlasnicima udjela koje Društvo posjeduje, smataju se poslovnom tajnom kojom se zaposleni mogu služiti samo u svrhu za koju su i prikupljeni i u skladu sa propisima koji se primjenjuju na poslovanje Društva. Osim toga, mogu se interno koristiti za potrebe poboljšanja usluga, u interesu Vlasnika udjela i Društva.

Zabranjeno je neovlašćeno iznošenje povjerljivih podataka i poslovne tajne izvan Društva, bilo da se radi o podacima o Vlasnicima udjela ili o drugim sadržajima u vezi sa poslovanjem Društva i fondova kojima upravlja.

Svi zaposleni su dužni da vode računa o tome da se svi povjerljivi podaci nalaze na mjestima gdje su dostupni samo ovlašćenim licima, te da ih fizički ne iznose iz prostorija Društva niti da o njima razgovaraju na javnim mjestima.

Povjerljive informacije i poslovne tajne Društva zaposleni mogu da razmjenjuju isključivo sa svojim kolegama u Društvu kojima su one potrebne za izvršavanje radnih zadataka, odnosno sa vanjskim saradnicima kada obavljaju poslove za Društvo i vezani su obavezom čuvanja povjerljivih informacija i poslovnih tajni Društva.

Društvu, relevantnim licima i ostalim trećim licima koja na osnovu ugovora obavljaju poslove za Društvo ili fondove kojim Društvo upravlja, zabranjeno je preduzimanje ili učestvovanje u radnjama koje se mogu smatrati manipulacijom na tržištu.

Pristup povlašćenoj informaciji mogu imati lica po osnovu učešća u kapitalu ili članstva u organima upravljanja ili nadzora emitenta hartija od vrijednosti, te prilikom obavljanja posla, profesije ili dužnosti.

Spisak lica koja raspolažu povlašćenim informacijama i koja rade za Društvo na osnovu ugovora o radu ili na drugi način obavljaju poslove koji im omogućavaju pristup povlašćenim informacijam, sačinjava se u skladu sa odredbama člana 272. Zakona o tržištu hartija od vrijednosti.

Izvršni direktori Društva mogu zabraniti trgovanje pojedinim finansijskih instrumentom, u određenom razdoblju svim ili pojedinim zaposlenima, odnosno licima koja raspolažu povlašćenim informacijama, u cilju zaštite interesa vlasnika udjela fonda.

Obaveza čuvanja povjerljivih informacija i poslovne tajne traje u toku radno-pravnog odnosa, odnosno mandata, kao i nakon prestanka radnog odnosa u Društvu.

Zaposleni su obavezni da svaku zloupotrebu koja se odnosi na naprijed pomenute informacije bez odlaganja prijave nadređenom, odnosno izvršnim direktorima, bilo da je do iste došlo ili je moguće da će doći.

Ako zaposleni Društva dođe u posjed isprava i podataka koje predstavljaju poslovnu tajnu, a za čiji prijem i čuvanje on nije ovlašten, dužan je da te isprave i podatke bez odlaganja preda ovlaštenom licu u Jedinicu za administrativne poslove, u skladu sa internim aktom Društva - Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji Društva.

Sprečavanje sukoba interesa i zloupotrebe povlašćenih informacija, odnosno odavanja poslovne tajne od strane zaposlenih u Društvu i sa njima blisko povezanih lica obezbjeđuje se:

- propisivanjem načina i rokova obavještanja uprave o namjeri kupovine/prodaje hartija od vrijednosti, odnosno ulaganja u fondove kojima Društvo upravlja,
- dodjeljivanjem različitih nivoa pristupa informacionom sistemu,
- odvojenošću organizacionih dijelova koji obavljaju administrativne poslove i poslove upravljanja imovinom fondova,
- organizacionom šemom i procedurama kojima se osigurava rukovanje važnim (povlašćenim, povjerljivim) informacijama i umanjuje mogućnost da budu korištene na neodgovarajući način.

Pri obavljanju svojih poslovnih aktivnosti u Društvu, zaposleni ne smiju zainteresovanim investitorima davati nikakve garancije, implicitno ili eksplicitno, o budućem prinosu fonda kojim upravlja Društvo ili nekih drugih finansijskih instrumenata. Investitoru se mora prezentovati tačna informacija o prirodi i rizičnosti pojedinih ulaganja, a u slučaju davanja informacije o prošlim prinosima zaposleni mora preduzeti sve potrebne korake da bi osigurao da je informacija koju daje tačna i potpuna i da je investitor razumio da prinos u prošlosti nije garancija prinosa u budućnosti.

Zaposleni Društva se ne smiju angažovati u obavljanju drugog posla koji je konkurencija djelatnosti Društva, osim u slučaju da su za to dobili odobrenje Izvršnih direktora Društva.

X. IZRADA PROCJENA VRIJEDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Društvo u postupku investiranja vrši procjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti i procjene kreditnog rizika emitenata dužničkih hartija od vrijednosti isključivo za svoje potrebe. Svrha ovih procjena je podrška procesu upravljanja imovinom fondova Društva, odnosno smanjenje rizika u poslovanju i povećanje prinosa fondova kojima Društvo upravlja, nije namijenjeno javnosti i ne smije se objavljivati.

Za potrebe izrade procjena nije dozvoljeno korištenje podataka iz povjerljivih izvora, odnosno izvora koji nisu javno dostupni (povlašćene/insajderske informacije).

Ukoliko zaposleni Društva pri obavljanju redovnih poslova ili na bilo koji drugi način saznaju povlašćene informacije, obavezni su da, u okviru svojih mogućnosti i uvažavanje propisa koji uređuju korištenje takvih informacija, obavijeste Izvršne direktore o posjedovanju istih i da, u dogovoru sa njima, sugerišu emitentu hartija od vrijednosti na kojeg se informacije odnose njihovo javno objavljivanje.

Zaposleni Društva koji su zaduženi za izradu procjena moraju biti nezavisni i objektivni. Nije dozvoljen uticaj od strane nadređenih na izmjenu pretpostavki ili bilo kojih drugih elemenata analize radi promjene bitnih elemenata i stvaranja iskrivljene slike o predmetu procjene. Pod bitnim elementima procjene se podrazumjevaju vrijednosti dobijene procjenom i preporuke koje proističu iz procjene.

Zaposleni Društva koji su zaduženi za izradu procjena moraju izbjegavati sukobe interesa koji bi mogli uticati na njihovu nezavisnost i objektivnost. Sukobi interesa u tom smislu predstavljaju situacije u kojima su privatni interesi zaposlenih koji učestvuju u izradi procjene u suprotnosti sa interesima Društva, odnosno fondova kojima Društvo upravlja ili emitenta hartija od vrijednosti koji je predmet procjene, odnosno situacije kada privatni interes utiče ili može da utiče na nepristranost analitičara.

Dozvoljene su konsultacije sa rukovodstvom procijenjivanog subjekta radi provjere i ispravljanja eventualnih činjeničnih grešaka prilikom izrade procjena. Zaposleni ne smije mijenjati osnovne pretpostavke ili bilo koje druge materijalne elemente analize koje bi za rezultat imale promjenu bitnih elemenata analize i stvaranje iskrivljene slike o subjektu procjene, a koje bi moglo nastati zbog uvjeravanja odnosno pritiska od strane rukovodstva procijenjivanog subjekta.

Zaposleni prilikom kontakta sa rukovodstvom subjekta procjene mora izbjegavati mogućnost nastanka sukoba interesa. Pod uticajem na zaposlene Društva, ne podrazumijeva se korekcija činjeničnih i pravopisnih grešaka, kao i promjene koji ne čine bitne elemente (boja, oblik, font slova i slično).

Sve konačne verzije procjena, uključujući sve podatke koji se koriste prilikom njihove izrade, arhiviraju se na mrežni disk radi zaštite podataka od potencijalnog gubitka.

Rok za čuvanje procjena i podataka korištenih za procjenu je najmanje 5 godina nakon isteka poslovne godine u kojoj je procjena izvršena.

XI. OSTVARIVANJE PRAVA GLASA NA SKUPŠTINAMA I DRUGIH PRAVA PO OSNOVU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI IZ IMOVINE INVESTICIONIH FONDOVA

Društvo će prilikom glasanja na skupštinama akcionara uvijek postupati u skladu sa najboljim interesima Vlasnika udjela, odnosno fondova kojima Društvo upravlja.

Na osnovu vlastite procjene, Društvo će podržavati one odluke za koje smatra da će povećati vrijednost akcija emitenta, a glasaće protiv odluka za koje smatra da će negativno uticati na vrijednost akcija.

O glasačkoj politici Društvo odlučuje za svaku skupštinu zasebno u skladu sa Pravilima za ostvarivanje prava glasa i drugih prava po osnovu vlasništva nad hartijama od vrijednosti iz portfelja investicionih fondova kojima Društvo upravlja.

XII. NADZOR NAD EFIKASNOŠĆU PRIMJENE

Društvo redovno sprovodi, ažurira i nadzire primjenu ovog Pravilnika.

Upravni odbor definiše i odobrava organizacione mjere i procedure za upravljanje sukobom intreresa i za otklanjanje nedostataka takvih mjera i procedura.

Izvršni direktori sprovode organizacione mjere i procedure za upravljanje sukobom intreresa kako je definisano od strane upravnog odbora Društva i osigurava njihovu primjerenost, kao i da relevantna lica budu upoznanta sa mjerema i postupcima koji se primjenjuju.

Lice zaduženo za praćenje usklađenosti sa relevantnim propisima prati i redovno ocjenjuje primjerenost i efikasnost Pravilnika i mjera koje se preduzimaju za ispravljanje eventualnih nedostataka. Takođe pruža savjete i pomoć u identifikaciji situacija sukoba interesa i pri definisanju odgovarajućih organizacionih mjera za efikasno upravljanje istim. U slučajevima kršenja odredbi ovog Pravilnika, mora o tome odmah obavijestiti Upravni odbor Društva.

Interni revizor periodično provjerava adekvatnost i ukupnu efikasnost sistema, procesa, procedura i mehanizama kontrole Društva iz oblasti sukoba interesa. Takođe daje preporuke na bazi rezultata izvršenih provjera i provjerava usklađenost sa istima.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 8 dana od dana donošenja.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o sukobu interesa Društva za upravljanje investicionim fondovima „KRISTAL INVEST“ a.d. Banja Luka, broj 129-U/16 od 13.04.2016.godine.

Sva relevantna lica Društva potpisuju izjavu koja je sastavni dio ovog Pravilnika i kojom potvrđuju da su upoznati i saglasni sa njegovim sadržajem.

Broj:138-1 -U/22

Datum:28.07.2022.g.

Predsjednik Upravnog odbora

Jelena Mrkobrađa